

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ
DERGİSİ

SERİ B. CİLT II, SAYI II. 1952

ORDINARYÜS PROFESÖR MAZHAR DİKER

Kısa hal tercümesi ve hizmetleri

Yazan

Doç. Dr. Selâhattin İnal

İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi
Ormancılık Politikası ve Amenajman Enstitüsü

I — Kısa Hal Tercümesi

II — İlim sahasındaki hizmeti

- 1 — Orman Ameliyat Mektebinde
- 2 — Yüksek Orman Mektebinde
- 3 — Orman Fakültesinde (Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü)
- 4 — Orman Fakültesi (İstanbul Üniversitesi)

III — İdare sahasındaki hizmeti

- 1 — Bursa Orman Fen Memurluğu
- 2 — Antalyada Orman Amenajman Mühendisliği
- 3 — İstanbulda Belgrad Ormanında Amenajman Mühendisliği ve İşletme Müdürlüğü
- 4 — Orman Umum Müdürlüğü

IV — Eserleri

A: Telif Eserleri

- a) Kitapları
 - 1 — Basılanlar
 - 2 — Basılmayanlar
- b) Araştırmaları
- c) Müşterek Araştırmaları
- d) Makaleleri
- e) Konferansları
 - 1 — Basılanlar
 - 2 — Basılmayanlar
- f) Raporları
 - 1 — Şahsi Raporları
 - 2 — Müşterek Raporları

B: Tercüme Eserleri

- a) Kitaplar
- b) Yazılar

G İ R İ Ş

Fakültemiz Orman Politikası ve Amenajman Enstitüsü Müdürü Ordinaryüs Profesör Mazhar Diker'i 9.8.1952 tarihinde İstanbul'da Büyükdere'de vukua gelen bir otomobil kazasında kaybetmiş bulunuyoruz. Kıymetli hocamız Mazhar Diker'in umulmadık bir şekilde feci bir kazaya kurban gidişi, meslek ve Üniversite muhitinde olduğu gibi, kendisini tanıyanlar arasında da derin bir teessür yaratmıştır. Onun vefatı ile memleket, ormancılık alanında yetişmiş değerli bir çocuğunu kaybetmiş oldu. Halbuki o, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da daha uzun yıllar memlekete hizmet edebilecek bir çağda ve kabiliyette idi.

Rahmetli Mazhar Diker memlekete değişik ve önemli görevlerde 30 yıldan fazla hizmet etmiş ve bunun 20 yılı aşan bir kısmını hocalıkta geçirmiştir. 1919 - 1921 yılları arasında İstanbulda Beykoz Orman Ameliyat Mektebinden çıkanlarla 1930 - 1952 yılları arasında Yüksek Orman Mektebinden ve Orman Fakültesinden mezun olan Yüksek Orman Mühendisleri rahmetlinin talebesidirler. Mazhar Diker mesleğe yalnız ilmi ve idari sahalarda hizmet etmekle kalmamış, aynı zamanda ormancılık kütüphanesine de müteaddit değerli eserler hediye etmiştir.

Mazhar Diker'i kaybetmeden mütevellit derin teessüre o tarihlerde çıkan bazı yevmi gazetelerle meslek gazeteleri geniş ölçüde tercüman oldular. Biz de Fakültemiz Dergisinin bundan önceki nüshasında büyük teessürümüzü ifade etmeğe çalıştık. Ancak Derginin daha önceden tertiplenmiş ve basıma hazır bir duruma getirilmiş olması dolayısıyla rahmetliyi hal tercümesi, meslek ve ilim sahasındaki çeşitli hizmetleri ve bıraktığı eserlerle okuyuculara tanıtmak mümkün olmamıştı.

Fakültemizin emektar bir üyesi ve aynı zamanda hocamız bulunan rahmetliye karşı bir borç telâkki ettiğimiz bir görevi yapmak ve okuyucularımıza karşı vaadimizi yerine getirmek için aşağıdaki yazıyı sunuyoruz.

I) Kısa Hal Tercümesi:

Mazhar Diker 5.5.1899 (Rumî 1315) tarihinde İçel İli'nin Mut ilçesinde Dünyaya gelmiştir. Asıl adı Mehmet'dir. Nitekim İlkmektep şahadetnamesinde de yalnız Mehmet adı yazılır. Mazhar ikinci adıdır. 1934 yılına, yani soyadını alıncıya kadar imzalarında ismini M. Mazhar olarak yazardı. Soyadını aldıktan sonra Mazhar Diker tarzında yazmaya başlamıştır.

İlk ve Orta tahsilini 1915 yılına kadar Akhisar ve Antalya'da yaptı. 1915 yılı Eylül ayından 1917 yılı Ağustosuna kadar İstanbulda Orman Mektebi Âlisinde okudu ve oradan mezun oldu. Mezuniyetini müteakip

meslekî bilgi ve görgüsünü artırmak maksadile Almanya'ya gönderildi. Bir sene Berlin'de kaldı, lisan öğrendi. Sonra Tübingen Üniversitesinin ormancılık kısmına devama başladı, fakat birinci dünya harbinin sona ermesi dolayısıyla 1919 yılı Nisan ayında Türkiye'ye döndü.

1919 - 1921 yılları arasında İstanbul'da Beykoz Orman Ameliyat Mektebinde muallim olarak vazife gördü. Haziran 1921 den Temmuz 1922 ye kadar Ankara'da Yedeksubay Okulunda okudu. İstihkâm Yedek Teğmeni olarak İstiklâl muharebesine katıldı ve 1923 yılı Eylül ayına kadar Orduda hizmet etti.

1923 yılı Ekim ayından 1924 Mayıs ayına kadar Bursa'da Orman Fen Memurluğu yaptı. 1924 yılı Mayıs ayından 1927 yılı Ocak ayına kadar Antalya'da Amenajman grubunda ve Ankara'da Umum Müdürlük Amenajman Şubesinde Mühendis olarak vazife gördü. 1927 yılı Ocak ayında Ziraat Vekâleti tarafından ikinci defa Almanya'ya gönderildi. 1929 yılı Şubat ayı sonuna kadar Almanya'da kaldı. Sonra İsviçre'ye geçti ve aynı yılın Haziran ayında Türkiye'ye döndü. Önce İstanbul'da Belgrad ormanına Mühendis, sonra da aynı orman işletmesinin müdürlüğüne tayin olundu. 1929 yılı Ağustos ayında Yüksek Orman Mektebine Amenajman Müderrisi oldu. Biraz sonra mezkûr mektebin Rektörlüğüne vekâleten, 1930 yılında da asaleten tayin olundu. Buradaki Müderrisliği ve Rektörlüğü mektebin lâğvi tarihi olan 29.10.1934 gününe kadar devam etti.

1934 yılı Ekim ayından 1937 yılı Ekim ayına kadar Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsüne bağlı Orman Fakültesinin İstanbulda Büyükderedeki kısmında Doçent olarak vazife gördü. 1937 de ikinci sınıf Profesör, 1940 da da birinci sınıf Profesör ve aynı zamanda Ormancılık Politikası ve Amenajman Enstitüsünün Müdürü oldu. 1934 - 1936 yılları arasında Yüksek Ziraat Enstitüsü Rektörlüğünün Bahçeköydeki Orman Fakültesinde mümessilliğini ve 1936 - 1940 yılları arasında da Fakültede vazife gören Alman Dekanların idarî sahada yardımcılığını yaptı.

1940 - 1942 yılları arasında Fakültenin Dekanı oldu. 1945 yılında Ordinaryüs Profesörlüğe terfi etti. 1946 - 1948 yıllarında Ankara'da Orman Umum Müdür vekilliği yaptı. Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsünün lâğvedilmesi ve Orman Fakültesinin İstanbul Üniversitesine bağlanması üzerine Umum Müdürlük vekilliğinden ayrıldı ve tekrar Fakültedeki vazifesine döndü, 1948 yılı Ağustos ayında maaşı 150 liraya yükseldi. 1951 yılında İstanbul Üniversitesi Senatörlüğüne seçildi, 11.8.1952 tarihinde vefat etti.

II — İlim Sahasındaki Hizmeti:

Mazhar Diker'in tahsili ile memuriyeti zaman bakımından vakit vakit birbirine karışmıştır. Tıpkı bunun gibi rahmetlinin ilim ve idare sahasında

geçen hizmetleri de zaman zaman birbirile tedahül etmiştir. Fakat memuriyet hayatının büyük bir kısmı, ilim sahasında geçmiş bulunduğu ve memuriyete ilk başlayışı da hocalık tarzında olduğundan önce ilim sahasındaki hizmetlerini gözden geçireceğiz.

Mazhar Diker hoca olarak vazife gördüğü Yüksek Orman Mektebinde Rektörlük ve daha sonra yine hoca olarak vazife gördüğü Orman Fakültesinde de Dekanlık yapmıştır. Bu vazifeler, her ne kadar idari mahiyeti arzeden vazifeler ise de ilim müesseselerinin çatısı altında ve hocalıklarla aynı zaman zarfında görülmüş olduklarından bu türlü idari hizmetleri de ilim sahasındaki hizmetleri meyanında saymayı daha uygun bulduk.

1 — İstanbul - Beykoz Orman Ameliyat Mektebinde, 12 Aralık 1335, (1919) - 30 Mart 1337 (1921): Mazhar Diker'in hocalık hayatı, Orman Ameliyat Mektebindeki Muallimliğiyle başlar. Mazhar Diker Almanyadaki tahsilinden ilk dönüşünde bir müddet Antalya'da ailesi nezdinde kalmış ve sonra 1919 yılı Eylül ayında 10 lira aslı maaşla Beykozdaki Orman Ameliyat Mektebine Muallim olarak tayin edilmiştir. Bu mektepte hoca bulunduğu müddetce birinci sınıf öğrencilerine Anorganik kimya ve jeoloji dersleri, ikinci sınıfa da Mineroloji ve orman mahsulleri ve kıymetlendirme (orman intifai) derslerini vermiş ve bu derslerin notlarını hazırlamıştır. Orman intifai dersile ilgili olarak «odun kömürcülüğü» adlı bir broşür yazmışsa da bunu bastıramamıştır. Yine bu zaman zarfında Ditmar'ın Silvikültürünün birinci kısmını tercüme etmiş, fakat bunu da bastırmak mümkün olmamıştır. Ameliyat mektebinde muallim bulunduğu sıralarda bir de amenajman kitabı meydana getirmiştir. Bu kitap, Mazhar Diker'in Ankaradaki Zabıt Namzetleri Talimgâhına (Yedeksubay Okulu) gitmesi ve müteakiben de Subay olarak İstiklâl harbine iştirâk etmesi yüzünden ancak 1924 yılında Antalya'da bastırılabilmiştir.

Mazhar Diker bu mektepte 12 Aralık 1335 (1919) tarihinden 30 Mart 1337 (1921) tarihine kadar bir yıl dört ay kalmış ve bu müddet zarfında 1000 kuruş aslı maaş almıştır. Buradan ayrılması ve Ankara'ya gitmesiyle orman ameliyat mektebindeki vazifesi nihayete ermiş ve Mazhar Diker hoca olarak bir daha Orman Ameliyat Mektebine avdet etmemiştir.

2 — Yüksek Orman Mektebinde, (10.8.1929 - 1.11.1934): Mazhar Diker Almanyadan ikinci defa dönüşünde aynı tarihte Almanyadan dönen sınıf arkadaşı Mahmut Şakir Oralp ile birlikte İstanbulda Yüksek Orman Mektebine merbut Belgrad Devlet ormanında Amenajman işlerinde çalışmak üzere 100 lira ücretle Vekâletin 11.6.1929 tarihli onayı ile tayin olunmuştur. Bu tarihte Belgrad Orman İşletmesi Müdürlüğünü Tefik Ali Çınar ve Yüksek Orman Mektebi Rektörlüğünü de Neşat bey yapmakta idiler. Neşat beyin 19.6.1929 tarihinde anî bir şekilde vefatı üzerine mezkûr

mektebin Müderrisler Meclisi Neşat beyden inhihâl eden Rektörlüğe Tevfik Ali Çınar'ı ve Amenajman dersi Müderrisliğine de 100 lira ücretli Orman Mühendisi Mazhar Diker'i ekseriyetle seçtiler. Bu intihap, İktisat Vekâletinin 10.8.1929 tarihli emrile tasdik olundu ve böylece Mazhar Diker 1929 yılı Eylül ayından itibaren Amenajman Müderrisi olarak 40 lira aslı maaş almaya başladı.

Mazhar Diker'in akademik tedris hayatına intisabından hemen 10 gün sonra ve İktisat Vekâletinin 22.8.1929 tarihli emrile Belgrad ormanı İşletme Müdürlüğü de kendisine tevcih edildi. Yine bundan kısa bir müddet sonra Mektep Rektörü Tevfik Ali Çınar üç ay mezuniyet aldığı için Mektep Rektörlüğü de İktisat Vekâletinin 26.9.1929 tarihli emrile muvakkaten Mazhar Diker'in uhdesine verildi. Bilâhare Tevfik Ali Çınar Rektörlükten tamamen istifa etti. Bu sefer Mektebin Müderrisler Meclisi Mazhar Diker'i aşil olarak Rektörlüğe seçti. Bu intihap İktisat Vekâletinin 25.2.1930 tarihli emrile tasdik olundu.

Mazhar Diker Yüksek Orman Mektebine Müderris ve aynı zamanda Rektör seçildiği zaman henüz 32 yaşında idi. Yaşının genç olmasına rağmen gerek hoca olarak derslerine ve gerekse Rektör olarak Mektebin idaresine hakim ve sahip olmasını bilmiş ve merhum Rektör Neşat bey zamanında başlamış bulunan mektep reformunu başarı ile yürütmüştür. İktisat Vekâletinin 12.2.1930 tarihli emri üzerine modern bir Yüksek Orman Mektebinin kuruluşu ve kadrosu hakkında bir rapor hazırlamış ve bunu 13.3.1930 tarihinde Vekâlete sunmuştur. Mazhar Diker bu raporu hazırlarken Fransa, İsviçre, Almanya ve Avusturyadaki Yüksek Ormanlık tahsili yapan müesseselerin kuruluşlarından faydalanmış ve bu arada memleketin orman ve ormanlık durumunu ve yetiyecek elemanların bilâhare Devlet Orman İşletmelerinde vazife göreceklerini bilhassa göz önünde tutmuştur. Bu raporun icapları Vekâlet tarafından ancak kısmen yerine getirilmiştir. O sıralarda talebenin azlığı dolayısıyla Mektebin kapatılması ve zaten mahdut sayıdaki talebelerin Avrupada okutulması da bahis konusu oluyordu. Mazhar Diker bunu önlemek maksadile gayret sarfetmiş ve mektebin kapatılması ihtimalini önlemeye muvaffak olmuştur.

Mazhar Diker iki yıl süren Rektörlük müddetinin hitamında Müderrisler Meclisince yeniden Rektörlüğe intihap olunmuş ve bu intihap Ziraat Vekâletinin 22.5.1932 tarihli emrile tasdik olunmuştur.

Mazhar Diker Yüksek Orman Mektebinde 1929 yılı Sonbaharından 1934 yılı Sonbaharına kadar Amenajman, Odun ölçme, Orman kıymetleri hesabı ve Statik derslerini okutmuştur. Wagner'in Nazari Orman Amenajmanı adlı eserinin Türkçeye tercümesini bu devre içinde yapmıştır. Mazhar Diker yukarıda sayılan derslere ilâveten 1933 yılı Sonbaharından itibaren 1934 yılı Sonbaharına kadar iki devre, Ormanlık Politikası ve Orman İdare Bilgisi derslerini de okutmuştur. Yüksek Orman Mektebindeki

hocalığı esnasında hazırlamış olduğu Odun Ölçme ve Orman Kıymetleri Hesabı ve Statik ders notlarını bilâhare kısmen tadil ederek 1949 yılında kitap halinde bastırmıştır.

Mazhar Diker Yüksek Orman Mektebinde hocalık yaptığı sıralarda mezkûr mektep binasında 1930 yılında açılmış bulunan üç sınıflı Orman Ameliyat Mektebinin idarî ve malî işlerini de bu mektebin lağvi tarihi olan 1934 yılı Sonbaharına kadar idare etmiştir.

Mazhar Diker'in Yüksek Orman Mektebindeki hocalığı, mektebin ilga tarihi olan 29.10.1934 tarihine kadar beş yıl iki ay sürmüştür. Mazhar Diker bu zaman zarfında terfi müddetini doldurmuş olduğunu ileri sürerek Vekâlete müracaat etmişse de Mektep kadrosunda 40 liranın üstünde Müderrislik kadrosu bulunmadığı cihetle talebinin isaf edilemeyeceğine dair Vekâletten 29.11.1933 tarihli bir cevap almıştır. Mazhar Diker bu mektepte hoca bulunduğu müddetçe Laboratuvar şefi olarak ayda 50 lira almıştır. Yine bu mektepteki Rektörlüğü de dört sene sekiz ay sürmüştür. Bu müddet zarfında da Rektörlük ücreti olarak ayda 40 lira almıştır.

Mazhar Diker Orman Mektebinde hoca bulunduğu sıralarda talebesile daha sonraki devrelere nisbetle çok daha fazla meşgul olmuştur. Çeşitli idarî vazifeleri de bulunmuş olmasına rağmen ders ve tatbikatla daha yakından alâkadar olmuş ve arazi çalışmalarına bilhassa önem vermiştir. O yılların mezun olan talebelerine kendi derslerinden Belgrad ormanında bizzat tatbikat yaptırmıştır. Hatta 1931 yılı mezunlarına amenajman tatbikatını Ayancık ormanlarında yaptırmıştı.

Mazhar Diker yine bu devre içinde 1931 yılında Ankarada toplanan Birinci Ziraat Kongresine Yüksek Orman Mektebini temsilen iştirâk etmiş ve ağaçlama politikası hakkında bir de rapor vermiştir. Ayrıca 1932 yılında İstanbulda toplanan madenciler kongresine de iştirâk etmiştir. Bundan başka 1933 yılı yaz aylarında ve 1934 yılı kış ayları zarfında Ankarada o zamanki Âli İktisat Meclisinin «Ormanlarımızdan nasıl istifade ederiz» konusu üzerindeki müzakerelerine Ziraat Vekâleti mümessili olarak katılmıştır.

Mazhar Diker Yüksek Orman Mektebinde Müderrisliği ve Rektörlüğü esnasında gerçekten çalışmış, mektebin tanınması, gelişmesi ve sistemli bir şekilde idaresi hususunda büyük gayretler sarfetmiştir. Nitekim bu gayretleri takdir olunmuş ve Yüksek Orman Mektebinin lağvi gününe kadar mektebin gerek idarî ve gerekse tedrisat işlerinin tanzimi hususunda gösterdiği gayret ve intizamdan ve yine mektebin muhasebe ve ayniyat ve sicil işlerinin intizama sokulması uğrunda gayretlerinden dolayı, Ziraat Vekâletinin 3.4.1935 tarih ve 85 sayılı takdirnamesile taltif edilmiştir.

3 — Orman Fakültesinde, (Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü 1.11.1934 - 30.6.1948) : Yüksek Orman Mektebi 2524 sayılı Kanunla 1.11.1934

tarihinde lağvedilmiş ve 1933 yılında ve 2291 sayılı Kanunla Ankarada açılmış bulunan Yüksek Ziraat Enstitüsüne beşinci bir Fakülte olarak bağlanmıştır. Tahsil müddeti üç yıldan dört yıla çıkarılmış, tedrisat programı hemen tamamen değiştirilmiş ve kurulmuş olan Enstitülerin Müdürlüklerine Alman Profesörler getirilmiştir. Orman Fakültesinin öğrencileri ilk iki yılı Ankarada ve son iki yılı da eski Yüksek Orman Mektebinin eski binasında okumaya başlamışlardır.

Mazhar Diker işte yeni kurulmuş olan bu Fakültenin Orman Amenajmanı ve Orman Siyaseti Enstitüsüne 29.10.934 tarihinde 70 lira aslı maaşla ikinci sınıf Doçent tayin edilmiştir. Aynı zamanda İstanbulda kalacak olan Orman Fakültesi kısmının idare işlerini Rektörlük namına görmesi vazifesi de Vekâletin 5.11.934 tarihli emrile kendisine verilmiştir.

Mazhar Diker, Fakültenin idare işlerini 1937 yılı başlarına kadar Rektör mümessili olarak re'sen idare etmiştir. Almanyadan Fakülteye hoca olarak davet edilen Profesörlerden ilk defa 10.12.936 tarihinde Prof. Pfefferkorn gelmiş ve Orman Tesisleri Enstitüsü Müdürü olarak vazife görmeye başlamıştır. Bu Profesör aynı zamanda Orman Amenajmanı ve Ormancılık Politikası Enstitüsü Müdürlüğü vekâletini de üzerine almıştır.

Yüksek Ziraat Enstitüsü Rektörlüğü, diğer Alman Profesörlerin Almanyadan henüz gelmediklerinden bahisle Prof. Pfefferkorn'un 1.3.937 tarihinden 1.11.937 tarihine kadar Dekanlık vazifesini deruhte etmesini 1.3.937 tarihli yazısile emretmiştir. İşte bu tarihten sonra da Mazhar Diker yabancı dekanlara idarî sahada yardımcı olarak vazife görmeye başlamıştır. Bundan bir müddet sonra Rektörlük bu yardımı kâfi görmemiş ve 12.5.937 tarihli yazısile, gerek Yüksek Orman Mektebinde ve gerekse Orman Fakültesinde Dekanlığın teşekkülüne kadar idarî ve malî işlerde liyakat ve muvaffakiyet gösterdiğinden ve bu cihetin Rektörlükçe de takdir edildiğinden ve bu hususta kendisine itimat olunduğundan bahsederek kanunî muamelelerin ceryanında her hangi bir yanlışlığa meydan verilmemesi maksadile yazılacak yazıları Dekanın imza etmesinden maada kendisinin de parafe etmesini emretmiştir. Mazhar Diker bir taraftan idarî işlerle meşgul olmakla beraber diğer taraftan Doçenti bulunduğu Enstitüde Türkiye Ormancılık Politikası, Amenajman ve idare bilgisi derslerini okutmuştur. Bunlardan başka 1938 yılı sonuna kadar odun ölçme, orman kıymetleri hesabı ve statik derslerini de okutmuştur. Bilâhare Yugoslavya'dan Prof. Chenchin'in gelmesi üzerine odun ölçme, orman kıymetleri hesabı ve statik dersleri orman hasilâtı ve işletme ekonomisine devrolunmuştur.

Mazhar Diker bu arada derslerinin çokluğundan bahis ile uhdesinde bulunan idarî vazifelerden affı için bir kaç kere müracaatta bulunmuşsa da bu vazifeden uzaklaşmasına müsaade olunmamıştır.

Mazhar Diker ikinci sınıf Doçentlikte 2 yıl hizmet ettikten sonra Yük-

sek Ziraat Enstitüsü Kanununun 20 inci maddesi gereğince 7.11.936 tarihinde 80 lira aslı maaşla birinci sınıf Doçentliğe terfi etmiştir. Gerek tedris ve gerekse ilmi sahada gösterdiği büyük başarısından dolayı aynı kanunun aynı maddesi gereğince bir sene sonra yani 21.10.937 tarihinde (terfi ettiği ücretin maaşını kanunî müddetini doldurduktan sonra almak üzere) ait bulunduğu kürsünün ikinci sınıf Profesörlüğüne terfi ettirilmiştir.

Mazhar Diker yapmakla mükellef bulunduğu idarî vazifelerden affı için bir kere daha ve resmen Dekanlığa müracaat etmişse de o zamanki Fakülte Dekanı Prof. Mayer-Wegelin'in ecnebi olması, mevzuata hakim bulunmaması ve ayrıca iki Enstitünün Müdürlüğünü yapması gibi sebepler dolayısıyla bu şartlar altında Dekanlık vazifesini göremeyeceğini bildirmesi üzerine, Rektörlük 8.8.1938 tarihli yazısıyla Mazhar Diker'in 1938 yılı Kasım ayı başına kadar yalnız malî komisyon işlerine bakacağını ve diğer her türlü idarî vazifeden af edildiğini bildirmiştir.

Fakültede bulunan yabancı Profesörler, ikinci dünya harbinin başlamasına takaddüm eden tarihlerde gerek mukavelelerinin hitama ermesi ve gerekse harp ihtimali dolayısıyla Türkiyeyi terk etmeye başlamışlardı. Bu arada Orman Amenajmanı ve Ormanlık Siyaseti Enstitüsü Müdürü vekilliğini yapmakta olan Prof. Pfefferkorn da 1.8.939 tarihinde mukavelesinin nihayete ermesi dolayısıyla Türkiyeden gitmek istiyordu. Bu sebeptendir ki, Türkiyeden hareketinden önce, 7.7.939 tarihinde, Ord.Prof. Schmitschek ve Ord. Prof. Mayer-Wegelin'in de imzasını taşıyan bir yazı ile Mazhar Diker'in birinci sınıf profesörlüğe terfii ve Orman Amenajmanı ve Ormanlık Siyaseti Enstitüsünün Müdürlüğüne tayinini teklif etti. Profesörler yazılarında Mazhar Diker'in ormanlık ilim şubelerindeki vukufundan, nazari ve tatbiki sahadaki bilgisinden ve bunun haricinde idarî sahadaki kabiliyetinden ve talebe üzerindeki tesir ve nüfuzundan bahsederken kendisini her bakımdan Enstitü Müdürlüğüne ehliyetli görüyorlardı. Bu teklifin akabinde, Rektörlük 19.8.939 tarihli yazısıyla yabancı Profesörlerin idarî işlerle meşgul olmalarının ilmi sahadaki çalışmalarını ve dolayısıyla mesleğe faydalı olmalarına mani bulunduğunu ileri sürerek Fakültenin idarî işlerinin Prof. Mazhar Diker'e devredilmesini ve o zamanki Dekan Prof. Mayer-Wegelin'in yalnız ilmi işlerle ve tedrisat ile meşgul olmasını emretmiştir.

Mazhar Diker Enstitüde yalnız ve yardımcısız olması ve işlerinin çokluğu dolayısıyla bu vazifeyi kabul edemeyeceğini ve zaten resmî bir sıfat ve salâhiyeti olmaksızın bu vazifeyi görmenin müsbet bir netice veremeyeceğini 5.9.939 tarihli yazısıyla bildirmişse de Rektörlük 20.11.939 tarihli yazısıyla bundan önceki emrini tekid etmiş ve ikinci bir emre kadar Dekan seçimi yapılmıyacağını resmî ve idarî bütün işlerin Profesör Mazhar Diker tarafından yapılacağını, muhaberat evrakının kendisi tarafından imzalanacağını ve Fakültede bulunan bütün memurların kendi emrinde vazife gö-

receklerini ve eski Dekan Prof. Mayer-Wegelin'in ise yalnız Fakülte Meclisi toplantılarına riyaset edeceğini bunun haricinde yalnız ilmi mesaisile ve diğer tedrisat işleriyle meşgul olacağını bildirmiştir.

Mazhar Diker'in Dekan namına Fakülte idarî işlerini yürütmesi kendisinin bizzat Dekan olduğu 15.11.940 tarihine kadar devam etmiştir. Bu arada Mazhar Diker, daha önce yabancı Profesörlerin yapmış oldukları terfi teklifi göz önünde tutularak 3425 sayılı kanun gereğince 90 lira aslı maaşı almaya başladığı tarih olarak 21.10.937 tarihi kabul edildi. Ve böylece 90 liradaki kanunî müddetini doldurmuş olduğu kabul edilerek 28.6.940 tarihinde 100 lira aslı maaşla birinci sınıf Profesörlüğe terfi ettirildi ve aynı zamanda ait bulunduğu Enstitünün Müdürlüğüne tayin olundu.

Orman Fakültesi Dekanı Prof. Mayer-Wegelin'in mukavelenamesinin hitama ermesi ve memleketine dönmesi üzerine Dekanlığa Fakülte Profesörler Meclisince Mazhar Diker seçildi. Ve bu intihap 15.11.940 tarihinde Vekâletce de tasdik edildi. Mazhar Diker iki yıl süren resmî Dekanlık müddetinin hitamından sonra bir daha Dekanlığa seçilmedi ve böylece Fakültenin idarî işleriyle olan ilgisini kesmiş oldu. Yalnız müteakiben iki yıl için 30.11.942 tarihinde yine Fakülte Meclisi tarafından Yüksek Ziraat Enstitüsü Divan azalığına seçildi.

Mazhar Diker idarî vazifeden çekildikten kısa bir müddet sonra Millî Müdafaa Vekâleti Seferberlik Müdürlüğü'nün 20.1.943 tarihli emrile üç ay müddetle askere alınmıştır. Askerliğini İstanbulda Şişlide 489 askerî posta Komutanlığı emrinde yapmış ve 15.5.943 tarihinde terhis olunmuştur.

Mazhar Diker 100 lira aslı maaştaki terfi müddetini bitirmiş olduğundan 26.6.944 tarihinde 125 lira aslı maaşlı ikinci sınıf Ordinaryüs Profesörlüğe terfi etmiştir. Orman Fakültesi ile olan ilgisi kesilmemek şartile 1946 - 1948 yılları arasında iki sene kadar müddetle Ankarada Orman Genel Müdürlüğü Vekilliği yapmıştır. Bu zaman zarfında Fakültedeki derslerinden Amenajman ve Ormanlık Politikası derslerini, Ormanlık Politikası ve Amenajman Enstitüsü Şefi Dr. Selâhattin İnal vermiş, Orman İdare Bilgisi dersini de 15 gün aralıkla İstanbula gelerek bizzat kendisi okutmuştur. Bu vazifeyi her ne kadar hocalığı ile aynı zaman zarfında görmüşse de Mazhar Diker'in yapmış olduğu en mühim idarî vazifesi olması dolayısıyla bu hususta idarî hizmetleri meyanında ayrıca izahat verilecektir.

Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsünün 4936 sayılı Üniversiteler Kanununa ek olarak çıkartılan 30.6.948 tarih ve 5234 sayılı kanunla lâğvedilmesi üzerine Mazhar Diker'in bu devre içindeki hocalık hizmeti de sona ermiş oldu.

Mazhar Diker bu devre zarfında hocalığı dışında olarak Fakülte çevresi içinde çeşitli idarî vazifeler gördüğü gibi, Fakülte muhiti dışında da çeşitli vazifeler görmüştür. Eserler bölümünde de görüleceği gibi, gerek

Heyet halinde ve gerekse şahsen müteaddit meseleler hakkında raporlar vermiş ve 1938 yılında Ankarada toplanan birinci köy ve ziraat kongresine Orman Fakültesi mümessili olarak iştirâk etmiştir.

Bu devre zarfında hocalığı dışında olarak ilgilenmiş bulunduğu meseleler arasında İstanbulda Florya Park şehrinin ağaçlandırılması işi bilhassa mühimdir. Floryanın imarı ve plânlı bir sayfiye haline getirilmesi Atatürk tarafından 1936 yılında emrolunmuş ve bu sahanın imar plânı da yine aynı yıl içinde İstanbul Belediyesi Şehircilik mütehassısı Prost tarafından meydana getirilmişti. Bu ağaçlandırma bir taraftan kurulacak şehrin estetik güzelliğini sağlayacak, diğer taraftan da şehri yaz boyunca esen müziç kuzey rüzgârlarına karşı koruyacaktı. Bu sahanın ağaçlandırılmasına o zaman henüz mer'iyete giren 3116 sayılı orman kanununun 87 inci maddesi gereğince ve Vekiller Heyetinin 7.10.937 tarihli kararile girişildi. Bu işin tatbikatının bir sonuca vardiırılması işi de ağaçlandırmanın önemi dolayısıyla Orman Fakültesi Profesörlerinden Mazhar Diker'e verildi.

Mazhar Diker gerek ağaçlandırma plânının tanziminde ve gerekse tatbikinde hayli gayret sarfetti. Ve ağaçlandırılması lâzımgelen sahanın büyük bir kısmını muvaffakiyetle ağaçlandırdı. Bu sebeptendir ki, Mazhar Diker'in Florya su şehrinin ağaçlandırılması maksadile arazi üzerinde yapılan araştırma ve incelemelerde ve ağaçlamaya esas olan plân ve projelerin hazırlanmasında ve ilk seneye ait tatbikatında geçmiş bulunan mesaisi taktidire şayan görülmüş ve kendisine Vekâletin 21.3.938 tarih ve 4352/9 sayılı takdirnamesi verilmiştir (*).

Mazhar Diker bu devre zarfında da Belgrad Orman İşletmesi Müdürlüğü, Rektör namına mümessillik, idarî yardımcılık, Dekanlık, Divan üyeliği ve nihayet Ankarada Orman Umum Müdür Vekilliği gibi çeşitli idarî vazifeler görmüş ve bu arada eski notlarını kitap haline getirmek ve çeşitli neşriyatta bulunmak suretile mesleke neşriyat alanında hayli hizmetlerde bulunmuştur. Bu devre içinde her ne kadar resmen iki yıl Dekanlık yapmış olarak görünmekte ise de aslında Fakültenin tesisi tarihi olan 1934 yılından 1936 yılına kadar mümessil olarak ve sonra 1936 yılından 1940 yılına kadar bu aradaki Dekanların yabancı olmaları dolayısıyla idarî yardımcı olarak Fkültenin idare işlerinde bizzat çalışmış ve böylece 1940 yılından 1942 yılına kadar süren kendi Dekanlığı ile beraber Fakültenin idare işlerini fiilen ve fasılasız 8 yıl tedvir etmiştir.

4 — Orman Fakültesi (İstanbul Üniversitesi 30.6.1948 - 11.8.1952) :

Mazhar Diker Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsünün lağvi ve Orman Fakültesinin İstanbul Üniversitesine bağlanması üzerine tekrar İstanbulla

(*) Bu ağaçlandırma plânının, gerek tanziminde ve gerekse tatbikinde Yüksek Orman Mühendisi İsmail Sütmen ile Orman Fakültesinin o zamanki fidanlık memuru İsmail Dağlı'nın da büyük hizmetleri geçmiştir.

avdet etmiş ve Enstitüsü başında müdür ve hoca olarak hizmet etmeğe başlamıştır. Fakülteye avdetinden bir müddet sonra 125 lira aslı maas-
daki müddetini bitirmesi dolayısıyla 4598 sayılı kanunun 3 üncü ve 4 üncü
maddeleri gereğince 24.8.1948 tarihinde maaşı 150 liraya yükseltilmiştir.

Fakültenin İstanbul Üniversitesine bağlanmasından sonra mevcut
Enstitüler yeniden gözden geçirilmiş gerek adlarında ve gerekse statüle-
rinde ufak tefek değişiklikler yapılmış ve durum son şekli ve Fakülte
Profesörler Kurulunun 22.2.949 tarihli kararile İstanbul Üniversitesi Se-
natosuna arz olunmuştur. Senato 13.6.949 tarihli kararile son şeklini tes-
bit ve tasdik etmiş ve buna göre Orman Politikası ve Amenajman Enstitü-
sü ve kürsüsünün Orman Politikası, Amenajman ve Ormancılık tarihi
derslerini ve araştırma sahalarını ve ayrıca Orman İdare Bilgisi ve Muha-
sebe derslerini ihtiva etmesine ve bu Enstitü ve Kürsünün Ordinaryüs
Profesör Mazhar Diker tarafından tedvirine karar verilmiştir.

Bundan bir müddet sonra Orman Fakültesi Profesörler Kurulu ver-
miş olduğu 17.10.1949 tarihli kararile Ormancılık Politikası ve Amenaj-
man Enstitüsünde Amenajman dersi okutmak ve Fakültenin diğer bazı
işlerinde çalışmak üzere Ord. Prof. Franz Heske'yi Almanyadan Türkiye'
ye davet etmiş ve Profesörün bu teklifi kabulü üzerine mezkûr vazifeye
30.12.1949 tarihinde tayini yapılmıştır. Profesör Heske Türkiyede yalnız
yaz sömestresinde ders okutmak ve kış sömestresini Almanyada geçir-
mek şartile üç yıllık bir mukavele yapmış ve 1950 Mayıs ayı sonlarında
Türkiye'ye gelmiştir. Ancak sömestre Mayıs sonunda bittiğinden Prof.
Heske bu sömestrede ders okutamamış ve yalnız bir konferans vermekle
iktifa etmiştir. Aynı yılın yaz aylarında Prof. Heske Enstitü Müdürü Pro-
fesör Mazhar Diker'le, ayrıca Doçent Dr. Selâhattin İnal ve asistan Dr.
İsmail Eraslan'la memleketin muhtelif kısımlarında seyahatler yapmıştır.
Profesör Heske Sonbaharda mukavelesi gereğince Almanya'ya gitmiş ve
Amenajman dersini kış sömestresi zarfında Profesör Mazhar Diker okut-
muştur. Ordinaryüs Profesör Heske 1951 İlkbaharında Türkiye'ye dön-
müş ve o yılın yaz sömestresinde amenajmandan seçilmiş bazı kısımlar
üzerinde dersler vermiştir. Dersleri aynı Enstitü Doçenti Dr. Selâhattin
İnal tarafından tercüme olunmuştur. Prof. Heske'nin teklifi üzerine 2.11.
1950 tarihinde Orman Fakültesi Profesörler Kurulunca tesisine karar ve-
rilen Ormancılık Coğrafyası ve Yakın Şark Ormancılığı Enstitüsünün
kurulması 24.5.1951 tarihinde İstanbul Üniversitesi Senatosunca da tas-
dik edilmiştir. Böylece Prof. Heske Ormancılık Politikası ve Amenajman
Enstitüsünden ayrılmıştır.

Mazhar Diker bu devre zarfında Amenajman dersini 1950 yılı kış sö-
mestresi sonuna kadar okutmuştur. 1951 yılı yaz sömestresinde aynı ders
Prof. Heske daha sonraki sömestrelere de Doçent Dr. Selâhattin İnal ta-
rafından verilmiştir. Bunun haricinde vefatı tarihine kadar ormancılık po-

litikası ve orman idare bilgisi derslerini bizzat kendisi okutmuştur. Daha önce yabancı hocalar (Avukat Hamid Çağıl ve sonra Profesör Alfred İsaac tarafından okutulmakta olan muhasebe dersini de Profesör İsaac'ın Avrupa'ya gitmesi üzerine 1951 yılı kış sömestresi başlangıcından itibaren kendisi okutmaya başlamıştı. Eserleri arasında adı geçen muhasebe dersi notu da işte bu dersi okutmaya başladıktan sonra hazırlanmıştır.

Mazhar Diker 28.6.1951 tarihinde İstanbul Üniversitesi Senatörlüğüne de seçilmişti. 31.8.1951 tarihinden itibaren 150 lira aslî maaşdaki müddetini de ikmâl ettiğinden 4598 sayılı kanunun 4 üncü maddesinin son fıkrası gereğince ayrıca 100 lira tazminatı da almaya başlamıştı.

Botanik Enstitüsü Müdürü Ordinaryüs Profesör Esad Muhlis Oksal'ın bir yıl müddetle Avrupada kalması dolayısıyla 24.5.1951 tarihinden 25.5.1952 tarihine kadar bir sene müddetle bu Enstitünün Müdür Vekilliğini de yapmıştır.

Orman Fakültesi talebelerinin ilmi çalışma ve staj esasları hükümlerine göre Devlet Orman İşletmelerine gönderilecek öğrenci guruplarının başında bir müddet bulunmak, direktifler vermek ve çalışma programını tesbit etmek maksadile Fakülte Profesörler Kurulunun 7.4.1952 tarihli kararile yaz tatilinde Düzce Devlet Orman İşletmesine gitmesine karar verilmişti. Mazhar Diker bu karar gereğince 13.7.1952 tarihinden 31.7.1952 tarihine kadar bu İşletmede kalmış ve talebeleriyle yapmış olduğu son tatbikat da bu olmuştur. Zaten bu seyahatten dönüşünden dokuz gün sonra da müessif kaza vukua gelmiş ve kazanın vukuundan iki gün sonra da vefat etmiştir.

Mazhar Diker hasta veya çok büyük bir manii olmadıkca derslerine muntazaman devam ederdi. Biraz monoton olmakla beraber takriri mükemmeldi, inandırıcı bir ifadesi vardı. Derslerinde gayet ciddi olmakla beraber zaman zaman lâtife yaptığı da olurdu. Zaten onun hemen her sınıfta ara sıra lâtife yaptığı ve takıldığı bir kaç talebesi bulunurdu. Derslerini daha ziyade Almanca eserlerden faydalanmak suretile hazırlardı. Yerli ve yabancı meslek neşriyatını muntazaman takip ederdi. Kendisi Almanca'dan maada biraz Fransızca ve pek az da Rumca bilirdi.

III. İdarî sahadaki hizmeti :

Mazhar Diker'in ilim ve idare sahalarındaki hizmetlerinin zaman zaman birbirine tekabül ettiğini, gerek Yüksek Orman Mektebinde ve gerekse Orman Fakültesinde Rektörlük, Mümessillik, İdarî yardımcılık, Dekanlık gibi çeşitli vazifeler gördüğünü, zaman itibarile hemen 12 yılı işgal eden bu vazifeleri mahiyetleri itibarile idarî birer hizmet olarak mütalea etmek mümkün ise de bunları ilim müesseselerinin çatısı altında ve hocalıkla ay-

nı zamanda görülen birer vazife telâkki ederek ilmi sahadaki hizmetleri meyanında mütalea etmenin daha doğru olacağını bundan önceki bahiste ifade etmiş ve izahlarımızı da bu yolda yapmaya çalışmıştık. Şimdi de rahmetlinin bu türlü hizmetleri dışında kalan ve muhtelif zaman aralıkları ile birbirinden ayrılan çeşitli idarî hizmetlerini sırasile gözden geçireceğiz.

1 — Bursada Orman Fen Memurluğu (1.10.1340 (1924) - 20.Ekim. 1339 (1923) :

Mazhar Diker İstiklâl harbini müteakip 26.Ağustos 1339 (1923) tarihinde askerlikten terhis olundu. Kısa bir müddet sonra 1000 kuruş aslı maaşla Bursa Vilâyeti Merkez Orman Fen Memurluğuna tayin olundu. Burada 20 Teşrinievvel 1339 (1923) tarihinden 1.Mayıs.1340 (1924) tarihine kadar altı ay vazife gördü. Bu müddet zarfında mıntakanın orman, ormancılık ve iktisadî durumu hakkında malûmat toplamak suretile bir broşür neşri hazırlığı ile meşgul olmuşsa da erken ayrılması yüzünden bu çalışmalarını bir sonuca erdirmek mümkün olmamıştır. Yalnız kısmen bu devre zarfında topladığı bir kaç vesikayı 1951 yılında «Ormancılığımız için dört vesika» adı altında yine Bursada Ormancı ve Hakimiyet gazetelerinde yayınlamıştır.

2 — Antalyada Orman Amenajman Mühendisliği (Nisan 1924 - Ocak 1927) :

Mazhar Diker Bursada Orman Fen memuru olarak vazife görmekte iken Vekâletin 24.Nisan.1340 (1924) tarihli tel emrile ve 2000 kuruş maaşla Antalyadaki birinci amenajman gurubu Mühendis muavinliğine tayin edilmiştir. 15.Temmuz.1341 (1925) tarihine kadar aynı vazifede çalışmıştır. 16.Temmuz.1341 tarihinde Mühendisliğe terfi etmiş ve maaşı da 3500 kuruşa çıkarılmıştır. Bu vazifede kalışı 4.1.1927 tarihine kadar sürmüştür. Sonra memuriyeti aynı kadroda vekâlet ünvanile Ankarada Orman Umum Müdürlüğünde Amenajman Şubesine nakledilmiştir. Burada amenajman şubesi Müdürüne yardımcı olarak 22.1.1927 tarihine kadar hizmet görmüştür. Ankarada bulunduğu sırada Avrupaya gitmesi kararlaştırılmış ve hareket hazırlığını ikmâl ederek aynı yılın Ocak ayı sonunda Almanya'ya hareket etmiştir.

Mazhar Diker Antalyada Orman Amenajman Gurubunda Amenajman Mühendis Muavini olarak iki yıl 9 ay hizmet etmiştir. Bu zaman zarfında memuru bulunduğu amenajman gurubuna birlikte muhtelif ormanların amenejesinde çalışmış ve adları aşağıda yazılı yerlerde ve işlerde emeği geçmiştir.

- a) Manavgat'da Ahmetler Koru Ormanı (1924)
- b) Serik'de Bozburun Koru Ormanı (1924)

- c) Kaş - Kalkan'da Sütleyen - Akpınar koru ormanı (1925)
- d) Kaş - Kalkan'da Bezirgân bataklık ormanı (1925)
- e) Kaş - Kalkan'da Aklar baltalık ormanı (1925)
- f) Elmalı'da Karamuk ve Bucak hususi ormanının mülkiyet haritası (1925)
- g) Antalya, Serik ve Bucak Kazaları ormanlarının istikşafı (1926 - 1927) 1/50.000 mikyasında 50×60 ebadında 16 pafta, 11 sahife.

Mazhar Diker 1920-1921 yıllarında İstanbulda Beykoz Orman Ameliyat Mektebinde hazırlamış olduğu amenajman kitabını burada bulunduğu sırada (1924) bastırmıştır.

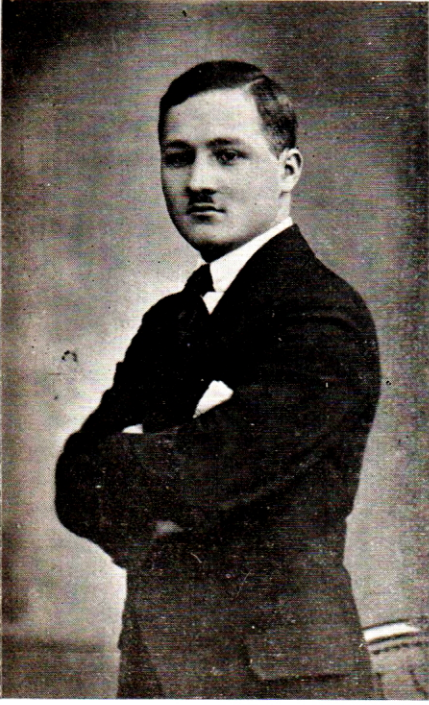
3 — İstanbulda Belgrad Ormanında Mühendisliği ve İşletme Müdürlüğü (11.6.1929 - 30.11.1929, 24.3.1935 - 1.6.1937, 1.1.1937) :

Mazhar Diker'in ikinci defa Avrupadan dönüşünün 1929 yılı Haziran ayına rastladığını daha yukarıda da ifade etmiştik. Gerek Mazhar Diker ve gerekse o tarihlerde Avrupadan dönmekte olan Mahmut Şakir Oralp henüz avdetlerinden önce tayin edilmiş bulunuyorlardı. Bu tayini yapan İktisat Vekâleti Memurlar İntihap Encümeninin 4.6.1929 tarihli kararına göre «Barem kanunu mucibince ihdas olunan Baş Mühendis ve muavinliğe Eylül ayından evvel tayin mümkün olmadığından mumaileyhümanın amenajman usullerinin en son terekkiyata göre icra ve tatbikine vakıf olmaları ve arada geçecek üç ay ve daha ziyade bir müddet zarfında vücutlarından istifade etmek ve aynı zamanda son sınıf talebesine tatbikat mahiyetinde bu ameliyeyi göstermek üzere kendilerinin İstanbulda Yüksek Orman Mektebine merbut Muhafaza ormanı olan 29.Mayıs.1926 tarihli kanun mucibince kendi varidatı ile idare ve teşkilât mahsusası bulunan Belgrad Devlet Ormanı amenajmanında istihdamları ve her birine 100 lira ücret ve orada çalışacakları günlerin harcırahının da Belgrad Ormanı varidatından verilmesi» muvafık görülmüştür. Bu tayin kararı 11.6.1929 da Vekâletçe de tasdik olunmuştur.

Mazhar Diker bu tayin emrine uymak suretiyle aynı yılın Temmuz ayından itibaren Belgrad Ormanı İşletme Müdürlüğünde vazife görmeye başlamıştır. Fakat burada vazife görmeye başladıktan kısa bir müddet sonra İşletme Müdürü Tevfik Âli Çınar Yüksek Orman Mektebi Rektörlüğüne, kendisi de 10/15.8.929 tarihinde mezkûr mektebin eski Rektörü ve Amenajman Müdürü merhum Neşat beyden inhilâl eden Amenajman Müderrisliğine tayin olunmuştur. Bundan hemen bir hafta sonra yani 20/22.8.929 tarihinde de Belgrad Ormanı İşletme Müdürlüğüne tayin olunmuş ve Müdürlük işlerini eski İşletme Müdürü Tevfik Âli Çınar'dan devralmıştır.

Mektebin yeni Rektörü Tevfik Âli Çınar'ın üç ay müddetle izin alması üzerine Mazhar Diker 23/26.9.929 tarihinde Rektörlük vekilliği ile de tav-

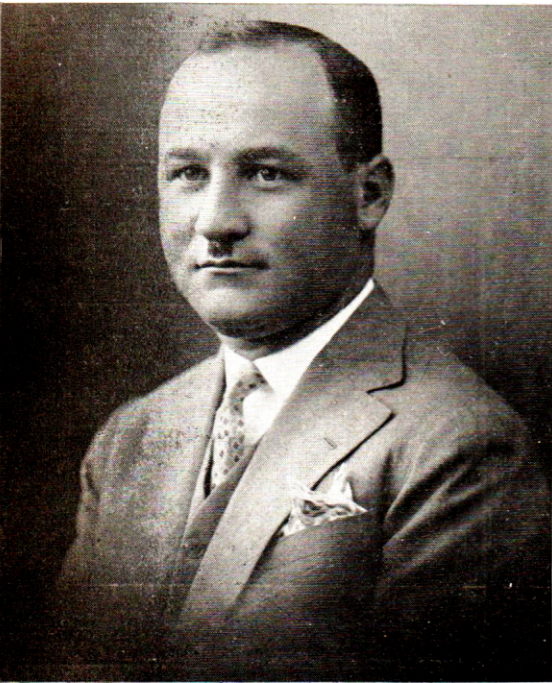
ORDINARYÜS PROFESÖR MAZHAR DİKER

1918 de Berlinde

1925 de Antalyada

1927 de Dresden'de

1939 da İstanbulda

Ord. Prof. Mazhar Diker 1933 yılında Belgrad ormanında İstanbul talebelerile bir tatbikatta

Ord. Prof. Mazhar Diker 1952 yılında Düzce Devlet Orman İşletmesi ormanlarında talebelerile bir arada

zif olunmuştur. Mazhar Diker'in Belgrad ormanındaki Mühendislik ve Müdürlük vazifesi, ancak o yılın ders başlamasına yani 1929 yılı Ekim ayı sonuna kadar beş ay devam etmiştir. Bundan sonra Belgrad Ormanı İşletmesi ile alakasını kesmiş ve yalnız Yüksek Orman Mektebindeki vazifesiyle meşgul olmuştur.

Mazhar Diker Belgrad Ormanında vazife gördüğü sıralarda bu ormanın entansif ve bir örnek işletme ormanı olacağı esasına göre 1/25.000 mikyashlı amenajman haritasını yapmıştır. (Bu harita halen Orman Fakültesi Ormancılık Politikası ve Amenajman Enstitüsü salonunda asılı bulunmaktadır).

Mazhar Diker Belgrad ormanı İşletme Müdürlüğünü bir ikinci defa daha yapmıştır. Orman Umum Müdürlüğü 12.3.935 tarihli yazısıyla Belgrad Orman İşletme Müdürlüğünün fena bir durumda bulunduğunu, memur ve müstahdemlerin ücretlerini alamaz bir hale geldiklerini Ziraat Vekâletine bildirmiştir. Bunun üzerine Vekâlet de mezkûr ormanın İşletme Müdürlüğüne 24.3.935 tarihli emrile o sıralarda Orman Fakültesinde Doçent bulunan Mazhar Diker'i tayin etmiştir. Mazhar Diker'in bu vazifesi, 1937 yılı Haziran ayına kadar yani 3116 sayılı orman kanununun yürürlüğe girişine kadar iki yıl iki ay sürmüştür ve Mazhar Diker bu vazifeyi her hangi bir ücret almaksızın fahrî olarak ifa etmiştir.

4 — Orman Umum Müdürlüğü (21.8.1946 - 14.8.1948) :

1937 tarih ve 3116 sayılı orman kanununun ve 1945 tarihli ve 4785 sayılı ek orman kanununun tatbikatda bazı reaksiyonlara yol açması ve yine kanun gereğince açılmış bulunan Devlet Orman İşletmelerinin çeşitli yönlerden tenkitlere maruz kalması, 1945 yılından itibaren zamanın hükümetlerini ormancılık meseleleri üzerinde bazı tedbirler almaya ve hele çok partili rejimin memleket idaresinde fiilen başlaması ve milletvekili seçimlerinin ona göre yapılması ile ilgili olarak ormancılık mevzuatını yeniden tedvin etmeğe zorlamakta idi.

İşte ormancılık alanında hükûmete faydası dokunacağı mülâhazasile o zamanki Ziraat Vekili (Faik Kurdoğlu), Mazhar Diker'i asil vazifesi baki kalmak şartile Orman Genel Müdürlüğü vekâletini deruhte etmek üzere Ankara'ya davet etti. Mazhar Diker bu davete icabet etti. Ziraat Vekili, Ormancılık alanında yapılması lâzımgelen işleri ve Mazhar Diker'den beklediği hususları 20.8.1946 tarihli mektubunda ana hatlarla belirtmiş ve bunları şu dört nokta üzerinde toplamıştı :

- a— Ormanı bir yığın şikâyet mevzuu olmaktan kurtarmak,
- b— Bütün Millî kudret ve servetlerimizin menbaı, ana menbaı olan köy ve köylü ihtiyaçları gereğini, ana gereklere de uygun, en iyi şekillere bağlamak,

- c— Her türlü, israf, suiistimal ve imkânlarını çığneyerek tedbirleri sür'atle almak,
- d— Durumu kanun gereklerine irca etmek ve görüşülen esaslar dairesinde gerekli tasarıları hazırlamak.

Mazhar Diker'in Umum Müdürlüğe gelişi bir çok meslekdaşlar arasında artık ormancılık tatbikatında ilim ve tekniğe geniş ölçüde yer verileceği ümidiyle sevinçle karşılandı. Mazhar Diker Ankara'ya gittikten ve Umum Müdür Vekili olarak vazife görmeye başladıktan sonra bir rapor hazırladı ve bu raporu 15.11.1946 tarihinde Vekâlete sundu. Bu rapor bilâhare «Türkiyede Ormancılık» adile bir kitap halinde yayınlandı.

Mazhar Diker Ankarada kalışının mezuniyette geçen son iki ayı da dahil olduğu halde Umum Müdür Vekilliğinde hemen iki yıl kaldı. 4936 sayılı Üniversiteler kanununa ek olarak çıkan 5234 sayılı kanun 7.7.1948 tarihinde yürürlüğe girdi ve bu kanunla lağvedilen Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsünün Orman Fakültesi de bu tarihten itibaren İstanbul Üniversitesine bağlanmış oldu. Bu değişiklik üzerine Mazhar Diker aslı vazifesinin Orman Fakültesinde olduğundan ve bu kanunla Orman Umum Müdür Vekilliğinin de fiilen sona ermiş olduğundan bahisle o zamanki Ziraat Vekilinden (Cavit Oral) vazifesine dönmesi için 13.8.1948 tarihinde müsaade istedi. Vekâletin bir gün sonraki ve 9388/43132 sayılı yazısında Üniversiteler kanunu gereğince Orman Umum Müdürlüğü vekilliği vazifesine devamına imkân görülemediğinden bahisle 21.8.1946 tarihindenberi Orman Umum Müdürlüğü görevinde göstermiş olduğu gayret ve himmetine teşekkür edilmiş ve icabettikçe yüksek bilgi ve fikirlerinden istifade edileceği ifade olunarak asli vazifesine dönmesine müsaade edilmiştir. Mazhar Diker Ankarada görevli bulunduğu müddetçe İstanbulda Fakülte'deki derslerinden amanjman ve ormancılık politikası derslerini, Ormancılık politikası ve amanjman Enstitüsü Şefi Dr. Selâhattin İnal vermiş, okutmakla mükellef bulunduğu Orman İdare Bilgisi dersini de 15 gün aralıkla İstanbul'a gelerek bizzat kendisi vermiştir.

Mazhar Diker Umum Müdürlüğü esnasında Orman İşletmelerinin ağaç kesimlerini azaltmak, buna karşılık orman mahsullerinin dış memleketlerden ithalini sağlamak gibi memleket ormanlarını koruyucu mahiyette bazı tedbirlerin alınmasında, Devlet Orman İşletmelerinin hem sayısını azaltmak hem de lüzumsuz gördüğü bazı masraflarını kısmak suretiyle de Umum Müdürlüğün malî durumunun istikbal için emniyet altına alınmasında, orman mahsullerinin satış ve imâli konularında bazı tahdit-kâr tedbirlerle Devlet Orman İşletmeciliğinin hudutlarının daralmasında ve dolayısıyla bu yüzden çıkan şikâyetlerin kısmen olsun bertaraf edilmesinde ve yine esasen ormandan sayılmayan fundalık sahalarda otlatmaya müsaade edilmesi ve köylülerin orman artıklarından faydalanmalarına

izin verilmesi suretiyle halk ihtiyacının karşılanmasında âmil olmuştur. Bunun haricinde Orman Genel Müdürlüğünün bol sayıda eser yayınlamasında ve istatistik toplamasında da büyük ölçüde rolü olmuştur.

Mazhar Diker Orman mevzuatında her hangi bir değişikliğin yapılması cihetine gitmemiş, hususî ve resmî mahiyette olsun bu konuda her hangi bir teşebbüste bulunmamış, idareyi mevcut olan mevzuatla ve imkânlar dahilinde yürütmek istemiştir.

IV — Eserleri :

Mazhar Diker, gerek idarî ve gerekse ilmi alandaki hizmetleri esnasında mesleğin muhtelif meseleleriyle ilgili müteaddit ve kıymetli eserler vücuda getirmiştir. Bunlar telif ve tercüme eserler adı altında iki grupta toplanmak suretiyle aşağıda verilmiştir. Telif eserleri ayrıca kitaplar, araştırmalar, müşterek araştırmalar, makaleler, konferanslar, raporlar adı ile altı kısma ayrılmıştır ve her kısmın basılmış ve basılmamış olanları grup içinde sırasıyla tadat olunmuştur. Tercüme eserleri zaten bir kitapla iki yazıdan ibaret olduğu için bunlar da kitap ve yazılar başlığı altında iki kısımda verilmiştir.

A— Telif eserleri

a) Kitaplar :

Basılanlar :

- 1— Orman Fenni Usulü İdare Kısmı, Amenajman (Antalya, 1924, 57×82 eb'adında, 208 sahife, Arap harfleriyle.)
- 2— Saksonya hükümet orman teşkilâtı. (İktisat Vekâleti yayınlarından, İstanbul, 1928, 68×100 eb'adında, 76 sahife, Arap harfleriyle)
- 3— Amenajman Kılavuzu. (Orman Genel Müdürlüğü yayınlarından, No. 19 İstanbul, 1946, 57×82 eb'adında, 30 sahife.)
- 4— Orman Amenajman Bilgisi. (Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü yayınlarından No. 29, Ankara 1946, 68×100 eb'adında, 270 sahife.)
- 5— Ağaç ve Odun Ölçme Bilgisi. (Orman Genel Müdürlüğü yayınlarından No. 9, İstanbul, 1946, 68×100 eb'adında, 230 sahife.)
- 6— Orman Kıymetleri Hesabı ve Ormancılık Statiği. (Orman Genel Müdürlüğü yayınlarından No. 89, İstanbul, 1949, 68×100 eb'adında, 148 sahife.)

Basılmıyanlar :

- 1— Ormancılık Politikası Ders Notları (Roto ile, 1938 ve 1948 yıllarında talebe tarafından basılmıştır. 22×33 eb'adında, 110 sahife)
- 2— Orman İdare Bilgisi Ders Notları.
(Roto ile, 1948 yılında talebe tarafından basılmıştır. 22×33 eb'adında, 101 sahife.)
- 3— Türkiye Devlet Orman İşletme Muhasebesi.
(Daktilo ile, 1952 yılında 5-6 cı. s6mestr talebelerine okutulmuştur. 52 sahife.)
- 4— Türkiye Devlet Orman Muhasebesi.
(Daktilo ile, 1952 yılında okutulmuştur. 75 sahife.)
- 5— T6rkiyede Ormancılık Tahsili.
(Hen6z daktilo ile yazılmış veya roto ile basılmış olmadığından ve v6risleri yedinde bulunduğundan hacmi hakkında bilgi verilememiştir.)

b) Araştırmalar :

- 1— T6rkiyede Ormancılık (D6n - Bug6n - Yarım)
(Orman Genel M6d6rl6đ6 yayınlardan, No. 61, Ankara, 1947, 68×100 eb'adında, 132 sahife).
- 2— Ormanlarımızın Sağlık Durumu Haritası.
(Orman Genel M6d6rl6đ6 yayınlardan, No. 61 a., İstanbul, 1950, 1 sahife.)

c— M6řterek araştırmalar :

- 1— Ormancılığımızın Ana Davalarından Ağaçlandırma.
(Dr. Sel6hattin İnal ile, Ankara Y6ksek Ziraat Enstit6s6 Dergisi, 1945, Sayı 9, 68×100 eb'adında, 126 sahife.)
- 2— Yurdda Orman Azalması.
(Dr. Kemal Savař ile, Orman Genel M6d6rl6đ6 yayınlardan, Sayı 72, Ankara, 1947, 68×100 eb'adında, 31 sahife.)

d— Makaleler :

- 1— Kanunlarımız ve Orman Usul6 İdaresi.
(Orman ve Av, 1928, Sayı 1 - 4, 15 sahife.)
- 2— Orman İstil6hları.
(Orman ve Av, 1929, Sayı 20 - 22, 13 sahife.)
- 3— Salksonya Amenajman Usul6.
(Orman ve Av, 1928, Sayı 6, 4 sahife.)
- 4— Kapaılılık ve Sıklık.
(Orman ve Av, 1929, Sayı 22, 3 sahife.)

- 5— Müsabaka İmtihanları.
(Orman ve Av, 1931, Sayı 36, 2 sahife.)
- 6— Talebemiz Almanyaya Gitmelidir.
(Orman ve Av, 1931, Sayı 34, 2 sahife.)
- 7— Yüksek Orman Mektebi.
(Ziraat Gazetesi özel sayısı, Ankara, 1933, 9 sahife.)
- 8— Orman Fakültesi.
(İktisadî Yürüyüş, İstanbul, Ziraat özel sayı, 1942, 5 sahife.)
- 9— Ormanlardan Nasıl İstifade Ediyoruz.
(İktisadî Yürüyüş, İstanbul, Orman özel sayısı, 1945, 4 sahife.)
- 10— Ormancılığımız için 4 Vesika.
(Ormancı Gazetesi, Bursa, 1951, Sayı 26-29 ve Hakimiyet Gazetesi, 1951, 9-11 ve 14 sayılarında yayımlanmıştır. 13 sahife.)
- 11— Atatürk ve Ormancılığımız.
(Orman ve Biz, 1952, Sayı 1, 4 sahife.)

e— Konferans ve konuşmaları :

Basılanlar :

- 1— Orman Amenajmanında Modern Cereyanlar.
(1930 yılında Orman Mektebi Âlisi Mezunları Cemiyeti kongresinde, Orman ve Av, 1930, sayı 25, 8 sahife.)
- 2— Ormancılık İşletmesinin Hususiyetleri.
(1943-1944 yıllarında Orman Fakültesinde, İktisadî Yürüyüş, İstanbul, Orman özel sayısı, 1945, 4 sahife.)
- 3— Çoruh Ormanlarının Sulhta ve Savaşta Önemi.
(1944 yılında Artvin Halkevinde, Orman ve Av, 1944, Sayı 7, 11 sahife.)
- 4— Orman Mühendisi.
(1944-1945 yılında Orman Fakültesinde, Orman ve Av, 1948, Sayı 1 - 2, 8 sahife.)
- 5— Ormancılığa Dair.
(1946 yılında Ankara Radyosunda, Orman ve Av, 1946, Sayı 12, 3 sahife.)
- 6— 1947 yılında İstanbul C.H.P. İl Kongresinde Tarım Bakanlığı adına Konuşma. (2-5/Şubat/1947, 9 sahife.)

Basılmıyanlar :

- 1— Cumhuriyette Ağaç ve Orman.
(1932 de Millî Türk Talebe Birliği ile yapılan seyahatte Eskişehirde.)
- 2— Şavasta Ağaç ve Orman.
(1932 de Millî Türk Talebe Birliği ile yapılan seyahatte Sivasta.)

- 3— Cemiyetin Ormanla Münasebeti.
(1940 yılında İstanbulda Maltepe Piyade Atış Okulunda, 20 sah.)
- 4— Halk, İlim ve Kanun dilinde orman.
(1942 - 1943 ders yılında Orman Fakültesinde).
- 5— Gerçek Kişilerle Özel Kişilerin ormanlarımızın tahribinde rolü.
(1945 - 1946 ders yılında Fakültede.)
- 6— Son defa nesredilen Ek Orman Kanunlarının Önemleri.
(1945-1946 Ders yılında Ankarada Yüksek Ziraat Enstitüsünde)
- 7— Yüz Yıllık Mevzuatımıza göre Devletin Ormancılık Zihniyeti.
(1947 de Ankarada İktisadçılar Cemiyetinde.)
- 8— 1929-1934 yılları arasında Yüksek Orman Mektebine gelen muhtelif heyetlere ve ezcümle İstanbul hakimleri ve Baro Heyetine, Levazım Yüksek Kurmay Heyetine, Mülkiye Mektebi talebelerine ve diğer Lise ve Enstitü talebelerine irticalen meslekî propaganda konferansları.
- 9— Atatürk'ün ölümü münasebetile 1938, 1939, 1940 ve 1942 yıllarında yapılan anma törenlerinde.
- 10— İstanbulda 1940, 1941, 1942 yıllarında ders yılının açılış konuşmaları.
- 11— İstanbulda Büyükdere Halkevinde, 1946 yılında Halkevlerinin açılışı, yine aynı yıl mebus seçimleri münasebetile ve 1947 yılında orman ve ormancılık meseleleri hakkında 3 konuşma.

f— Raporları :

Şahsî Raporları :

- 1— Antalya merkez, Serikli ilçelerile Bucak ilçesinin Millî ve Kızılkaya bucakları ormanları istikşaf raporu.
(1927, 11 sahife, 50 × 60 eb'adında, 16 pafta, «1/50.000»).
- 2— Yüksek Orman Mektebinin Yeniden Teşkilâtlandırılması hakkında rapor.
(İktisad Vekâletine, 1930, 18 sahife.)
- 3— Ağaçlama Siyaseti.
(Ankara, 1930, Ziraat Kongresine, 68 × 100 eb'adında, 25 sahife.)
- 4— Cumhuriyet Halk Fırkası ve Ormanlar.
(Parti Umumî Kâtipliğine, 1932, 14 sahife.)
- 5— Ormanlar hakkında (Büyük Millet Meclisi Ziraat Encümeni Reisi Rahmi Kök'e). (1932, 17 sahife.)
- 6— Türkiye Ormanlarının Tahribi ve Âmilleri.
(Ziraat Vekili Muhlis Erkmen'e 1938, 8 sahife)
- 7— Ormancılık Tahsili Hakkında.
(Ziraat Vekili Muhlis Erkmen'e, 1933, 8 sahife).

- 8— İstanbul Cağaloğlu Caddesinin iki tarafındaki ve Nuriosmaniye yönetindeki çınarlar hakkında rapor.
(İstanbul Valiliğine, 1935, 2 sahife.)
- 9— Belgrad ormanı vaziyeti umumiyesi hakkında kısa rapor.
(Siyasî Müsteşar Ali Rıza Erten'e, 1937, 8 sahife.)
- 10— İstanbul Florya Park Şehri Ağaçlandırma plân ve Raporu.
(Tarım Bakanlığına, 1938, 16 sahife, 4 proje, 5 yıllık ana plân, 1 yıllık tatbikat plâni, 1 ihtiyaç tablosu, 1 harita, yazılar.)
- 11— Orman Amenajman Yüksek Müttehassısları yetiştirme esasları hakkında rapor.
(Fakülte Dekanlığına, 1945, 3 sahife.)

Müsterek Raporları :

- 1— Zingal ormanlarında kibrit çöpü mevzuunda tetkikat.
(Ziraat Vekâletine, 1929).
- 2— İzmit ve Bursa Ormanlarında Kavak yetiştirilmesi hakkında tetkikat. (1930, 6 sahife, 1 harita.)
- 3— Göktepe-Soyuk (Sinop) ormanı ara yoklama plâni ve Raporu.
(1936, 19 sahife, plân, cetvel, örnek zabıtnamesi, orman profili.)
- 4— Kömürsu (Bozüyük) ile Orta ve Karaburun (İnegöl) ormanlarındaki tetkikata ait.
(1938, 9 sahife, 1 gövde analizi profili.)
- 5— İlk Okullarda Ağaç ve Orman Sevgisi aşlamak için yazdırılmak istenen kitap hakkında rapor.
(Fakülte Dekanlığına, 1945, 3 sahife.)

B — Tercüme Eserleri

a) Kitaplar:

- 1— Nazarî Orman Amenajmanı (Christof Wagner, Lehrbuch der theoretischen Forsteinrichtung, Berlin, 1928 adlı eseri.) (Yüksek Orman Mektebi neşriyatı, İstanbul, 1931, 68×100 eb'adında, 587 sahife)

b) Yazılar:

- 1— Odundan Hayvan Yemi (Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen'den) (Orman ve Av, 1929, Sayı 21, 3 sahife)
- 2— Fıstık Çamının Anadolu'da İntişarı (Bernhard, Deutsch. dendrolog. Gesellschaft., 1929, No. 41)
(Orman ve Av, 1930, Sayı 33,6 sahife)